

ТЕХНИЧЕСКИ СРЕДСТВА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИ НАРУШЕНИЯ В УСЛОВИЯТА НА ПАНДЕМИЯ ОТ COVID – 19

асистент Даниел Делчев
факултет „Полиция”
Академия на Министерство на вътрешните работи

TECHNICAL RESOURCES FOR THE PREVENTION AND COUNTERACTION AGAINST ADMINISTRATIVE VIOLATIONS IN THE CONDITIONS OF A COVID-19 PANDEMIC

assistant Daniel Delchev
faculty of Police
Academy of The Ministry of Interior

Abstract: *The COVID-19 crisis is different from the many previous difficulties that humanity has faced so far. Non-essential services have been severely damaged, which has also affected the determination of some members of society to violate the anti-epidemic measures. In the service of the fight against violations of public order, various technical means have appeared, which are the subject of this article.*

Keywords: *COVID-19, Technical measures, Administrative violations, personal data, contact tracing*

1. Увод

Пандемията от COVID-19 влияе двустранно на пазара, както по отношение на търсенето, така и по отношение на предлагането. Икономическите щети, които противоепидемичните мерки налагат се отразяват в по-мощна степен на обществото, като многобройни негови представители поставят въпроси за целесъобразността на предприетите ограничавания на техни лични и социално-икономически права. Естествен човешки стремеж е при наличието на ограничаване на права да стане ясно дали това наистина е необходимо, в каква степен и при какви условия. Извършването на правонарушения се явява естествено следствие от липсата на информация, невярната информация или нежеланието на правонарушителите да се съобразят с професионалните познания на компетентните органи, които налагат мерките. За самите правоприлагащи органи също се появяват редица трудности, предвид уникалността на възникналата епидемиологична ситуация. Такива са например:

- В каква степен предоставените средства за защита, отговарят на най-високите световни стандарти?
- По какъв оптимален модел могат да осъществяват своята дейност в условията на обвързвана компетентност или оперативна самостоятелност, както и в процеса на своята контролна вътрешноведомствена и външноведомствена

контролна дейност биха могли да спазват препоръчаната от компетентните органи дистанция?

- Как да се диференцират ясно случаите на административни нарушения на противоепидемичните мерки и на наказателните състави на НК?

Ефективното преодоляване на възникналите заболявания е свързано и с националната сигурност на страната¹. Те пораждаат сериозни последици в икономическата, художествено – творческата, образователната, административно-управленската и другите области и сфери на социалната практика.

Различни технически средства предоставят възможност за осъществяване на превантивна, преустановителна и възстановителна дейност от страна на органите на реда и контролните органи в отделните стопански сфери. Техните особености ще бъдат разгледани в последващото изложение.

2. Общ преглед на концепцията за използване на технически средства с цел превенция и противодействие на административни нарушения в условията на пандемия от COVID-19.

Административното нарушение и неговите особености са всеобхватно посочени в Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН). Съгласно чл. 6 от ЗАНН: „административното нарушение представлява деяние, което нарушава установения ред на държавно управление. Същото е извършено виновно и е обявено от закона за наказуемо с административно наказание, което се налага по административен ред²“. „Деянито“, като елемент от това определение е категория на психологията. То може да се прояви в две форми: действие и бездействие. Действието е система от различни телодвижения. Контрол върху тях упражнява съзнанието и насочеността им е резултат от дадено решение на извършващия ги субект. Извършваните от субекта телодвижения имат определена цел, която в условията на извършване на административно нарушение е противоположна. От гледна точка на човешката физиология може да бъде посочено, че при извършване на противоположно действие части от човешкото тяло преминават последователно от положение на покой в състояние на движение³. Проф. Димитър Михайлов, посочва че от психологическа гледна точка, действието представлява взаимовръзка между три основни елемента: движение, съзнание и воля⁴. Бездействието, като втората основна форма на деянието, е свързано с липсата на извършване на едно правнозадължително действие. Субектът, който извършва административно нарушение чрез бездействие е бил длъжен в конкретната ситуация да предприеме извършването на системата от телодвижения, но поради оп-

¹ Мария Нейкова, Понятието „Национална сигурност“ – съвременни аспекти, Международна конференция, Център за юридически науки, Бургаски свободен университет, 2017, с. 76.89; AsenVodenitcharov. Civil aspects of National Security. - В: International Conference Knowledge – Based Organization, 2015, Vol. XXI, No 1, p. 143–147. Асен Воденичаров Европейската правна сигурност и формирането на нормативната основа за алтернативното решаване на потребителски спорове. В: Наука, образование, сигурност - том 3: Югоизточна Европа: Новите заплахи пред регионалната сигурност, Нов Български Университет., С., 2016, с. 571-586.

² Закон за административните нарушения и наказания, обн. ДВ. бр.92 от 28 Ноември 1969 г. посл. изм. и доп. ДВ. бр.13 от 14 Февруари 2020г.

³ Стойнов, А., Наказателно право обща част. Сиела, 2011, с. 144.

⁴ Михайлов, Д., Особенности на деянието при усложнена престъпна дейност. София: Наука и изкуство, 1967, с. 20.

ределени причини не го не направил. Извършването на административни нарушения на противоепидемичния режим в условията на пандемия от COVID-19 е възможно както във формата на действие, така и във формата на бездействие. В случай, че бъде постановена законодателна мярка, която да задължава гражданите да не напускат домовете си с цел превенция на разпространението на вирусната инфекция, нарушаване на това задължение ще бъде извършено чрез действие. И в зависимост от обществената си опасност може да представлява или административно нарушение, или престъпление. Същото важи и за случаите, когато медицински специалисти след изследване на взети проби от пациент, установят, че същият е носител на заразната болест и е необходимо да бъде поставен под карантина за определен срок⁵. Различни административни нарушения, както и престъпления могат да бъдат извършени и под формата на бездействие. Такива ще бъдат случаите, когато медицински експерт отказва да участва в лечението на пациент, след като за последния е станало известно, че е приносител на вирус COVID-19.

С цел да бъдат предотвратени и преустановени административни нарушения спрямо противоепидемичния режим могат да бъдат използвани разнообразни технически средства. Чрез някои от тях може пряко да бъде наблюдавано поведението на лица, поставени под карантина. Други предоставят възможността за сигнализиране относно спазването на изискванията за физическа дистанция в обекти, които се посещават от по-големи групи от хора. Въпросите, които възникват при използването на тези средства най-често са свързани с правото на личен живот на гражданите, както и защитата на техните лични данни. Мобилните приложения, които се създават от различни компании и чрез които държавни органи могат да получат достъп до личната информация на големи групи от граждани, повдигат въпроса за необходимостта от осигуряване на адекватни средства за сигурност на данните.

3. „Contact tracing” приложения за осигуряване на защита от извършването на административни нарушения спрямо противоепидемичните мерки в условията на пандемия от COVID-19.

„Contact tracing“ може да бъде определено като „проследяване на контакти“⁶. Това понятие е познато на нормативната и научна лексика и на другите държави, като намира приложение и в областта на общественото здравеопазване⁷ и има богато съдържание⁸. По своята социална и юридическа същност то представлява процес на идентифицирането на физическите лица, осъществяващи контакти с носители на определени сериозни бактериални инфекции и други подобни заболявания, установяването на техния статут и по-нататъшния мониторинг на техните контакти. Този правно-медицински инструмент намери приложение и при борбата със заболяванията, свързани с вирусите от нови тип през последните години SARS-CoV и SARS-CoV-2. Благодарение на него може да бъде извършена високоефективна превантивна

⁵ Liang T., Handbook of COVID-19 Prevention and treatment. Zhejiang. Zhejiang University School of Medicine, 2020, с. 45.

⁶ Jeffrey Kahn., Johns Hopkins, Project on Ethics and Governance of Digital Contact Tracing Technologies. JHU Press, 2020, 160 p.

⁷ на английски език – contact tracing; на италиански език – tracciamento dei contatti; на немски език - Rückverfolgung von Infektionsketten; руски език – Отслеживание контактов; на френски език - recherche des contacts (ou traçage des contacts) и пр.

⁸ Pia MacDonald. Methods in Field Epidemiology, Jones & Bartlett Publishers, p. 321 -349.

дейност, в която да участват не само държавните органи, но и гражданите. По този начин може резултатно да се противодейства и на веригите на предаване на вирусната зараза от COVID-19. Скорошно изследване на Университета в Оксфорд прогнозира, че използването на приложения, базирани на „contact tracing“ може да намали броя на разпространението на COVID-19, тъй като същите дават представа за това колко души могат да бъдат заразени от всяко едно болно лице⁹.

Съществуват, разбира се, гледни точки, според които изолираното използване на „contact tracing“ без приложение на мерки за пълна физическа изолация, не би довело до необходимите резултати. В Сингапур, например не е било достатъчно единствено „проследяване на контактите“, за да се ограничи разпространението на COVID-19. По актуални данни от 19.05.2020 г. към 20.04.2020 г. 1,1 млн. души там са инсталирали приложение, базирано на „contact tracing“ на мобилните си устройства. Като това представлява около една пета от населението на страната. Според източника на тази информация, при толкова малък брой използващи приложението лица означава, че има шанс само около 4% на всеки двама души да използват приложението¹⁰. Толкова ниско число, означава само едно, а именно – силно ограничаване на неговата ефективност и поставени цели.

Превенцията и противодействието на административните нарушения в тази област на социалната практика трябва да бъде съобразено с високите стандарти на съвременните законодателства за защита на личните данни на гражданите, особено на държавите членки на Европейския съюз. Компании с голям сегмент в международните пазари за мобилни услуги, като Apple и Google предприемат действия, посредством които да изяснят техническите параметри на предоставянето на услугите за проследяване на контакти. Предвид факта, че тези компании предоставят услугите си и в рамките на Европейския съюз прилаганите от тях методи са извършване на „Contact tracing“ трябва да са съобразени с Общия регламент относно защитата на личните данни (GDPR)¹¹. Легална дефиниция на понятието „лични данни“ се дава от разпоредбата на чл. 4, ал. 1. В нея се посочва, че „лични данни означава всяка информация, свързана с идентифицирано физическо лице или физическо лице, което може да бъде идентифицирано („субект на данни“); физическо лице, което може да бъде идентифицирано, е лице, което може да бъде идентифицирано, пряко или непряко, по-специално чрез идентификатор като име, идентификационен номер, данни за местонахождение, онлайн идентификатор или по един или повече признаци, специфични за физическата, физиологичната, генетичната, психическата, умствената, икономическата, културната или социална идентичност на това лице“.

Чрез „Contact tracing“ може да бъде извършено идентифициране на физическо лице, както пряко, така и непряко. Последното зависи от съответните технически

⁹ <https://www.sciencemag.org/news/2020/05/countries-around-world-are-rolling-out-contact-tracing-apps-contains-coronavirus-how>

¹⁰ BlueTrace: A privacy-preserving protocol for community-driven contact tracing across borders Jason Bay, Joel Kek, Alvin Tan, Chai Sheng Hau, Lai Yongquan, Janice Tan, Tang Anh Quy Government Technology Agency Singapore, 2020.

¹¹ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните), *ОВ L 119, 4.5.2016г., стр. 1–88. Общият акт е изменен.*

особености на конкретното мобилно приложение¹². Важна особеност за допълнителни гаранции относно защитата на личната сфера на гражданите, които използват услугите за проследяване на контакти е да бъде използвана псевдонимизация. Това е свързано с възможността потребителите да определят напълно свободно псевдоними, с които да бъдат идентифицирани в приложенията. Пример за място, където се използва „contact tracing” в нарушение на модерните принципи за защита на личните данни е Южна Корея. Въпреки че тази държава има много силно развита икономика и е изключително напредничаво в модернизирани на всички области от обществения живот на гражданите ѝ, проследяването на контактите в тази държава е свързано и с мерки на лицево разпознаване, разпознаване на допълнителни данни от мобилни телефони и видеонаблюдение. В редица държави такива мерки не биха били допустими, защото нарушават основни принципи на законодателството в областта на защитата на личните данни¹³.

Притесненията на гражданите, които биха желали да използват приложения за „contact tracing” често могат да бъдат свързани и с това, че достъп до техните GPS координати биха могли да получат и органи на правоприлагането – например различни полицейски служби. В САЩ след проведено наскоро изследване, чийто обект е мнението на около 2600 американски граждани е установено, че само един от четири души (около 27 %) изразяват желание да изтеглят хипотетично приложение, свързано с COVID-19, което да проследява тяхната GPS локация. Около 32 % пък биха изтеглили приложение, което не използва тяхната GPS локация, а единствено Bluetooth технология¹⁴.

Ефикасността при използване на „contact tracing” зависи пряко от броя граждани, които са инсталирали съответните приложения на мобилните си устройства. Предвид факта, че използването на подобни приложения е доброволно, е необходимо да бъде предприето извършването на активна кампанийна дейност, посредством която повече хора да бъдат мотивирани да инсталират „contact tracing” програми.

Приложенията за „contact tracing”, също така, изключват възможността да бъдат инсталирани от хора, които не използват смартфони. Следователно, би могъл да бъде направен извод, че голяма част от хората, които са застрашени от заразяване с COVID-19 остават извън обхвата на „contact tracing”, тъй като за тях са налице финансови затруднения, съответно липсва възможност за закупуване на смартфон, а тук попадат и по-възрастните хора, които не използват подобен вид устройства, но пък са една от най-големите рискови групи. Същото може да важи и за лица, които са със статут на мигранти на територията на определена държава. Те често са принуде-

¹² Digital contact tracing: comparing the capabilities of centralised and decentralised data architectures to effectively suppress the COVID-19 epidemic whilst maximising freedom of movement and maintaining privacy. Christophe Fraser, Lucie Abeler-Dörner, Luca Ferretti, Michael Parker, Michelle Kendall, David Bonsall, Big Data Institute, Li Ka Shing Centre for Health Information and Discovery, University of Oxford, Oxford, UK, Wellcome Centre for Ethics and the Humanities and Ethox Centre, University of Oxford, UK, 2020, p. 12.

¹³ <https://www.businessinsider.com/coronavirus-south-korea-tech-contact-tracing-testing-fight-covid-19-2020-5>

¹⁴ Americans perceptions of privacy and surveillance in the covid-19 pandemic, Baobao Zhang, Sarah Kreps and Nina McMurry, Department of Political Science, Massachusetts Institute of Technology, Department of Government, Cornell University, 2020.

ни да живеят в много тежки условия (например в общежития), където трудно се спазват необходимите хигиенни условия или пък големи групи от хора обитават малки пространства. Сред подобни групи много трудно би могло ефективно да бъде приложено „contact tracing”, защото почти всички са изложени на опасност от вирусни инфекции, включително от заразяване с COVID-19¹⁵.

4. Заключение

В заключение използването на технически средства за превенция и противодействие на административни нарушения в условията на пандемия от COVID-19 разкрива предизвикателства, справянето с които е въпрос на анализ на множество и различни по своя характер обстоятелства, които са както от правно, така и от социално-икономическо и техническо естество. Категоричните юридически заключения по отношение на законосъобразността и целесъобразността на приложението на дигитални средства за борба с административни нарушения зависят от анализа на аспектите на правото на личен живот и защитата на личните данни. Предвид изключителният характер на пандемията модерното законодателство беше изправено пред редица трудности, свързани с приложението на легалните дефиниции и съобразяването на правната материя за административните нарушения и наказания с практическите измерения на нейното приложение. Тяхното преодоляване ще стане възможно след натрупването на необходимия опит и осмисляне на резултатите от текущото приложение на противоепидемичните мерки.

Литература

1. Мария Нейкова, Понятието „Национална сигурност” – съвременни аспекти, Международна конференция, Център за юридически науки, Бургаски свободен университет, 2017.
2. Asen Vodenitcharov. Civil aspects of National Security. - В: International Conference Knowledge – Based Organization, 2015, Vol. XXI, No 1.
3. Асен Воденичаров Европейската правна сигурност и формирането на нормативната основа за алтернативното решаване на потребителски спорове. В: Наука, образование, сигурност - том 3: Югоизточна Европа: Новите заплахи пред регионалната сигурност, Нов Български Университет., С., 2016.
4. Закон за административните нарушения и наказания, обн. ДВ. бр.92 от 28 Ноември 1969 г. посл. изм. и доп. ДВ. бр.13 от 14 Февруари 2020 г.
5. Стойнов, А., Наказателно право обща част. Сиела, 2011.
6. Михайлов, Д., Особенности на деянието при усложнена престъпна дейност. София: Наука и изкуство, 1967.
7. Liang T., Handbook of COVID-19 Prevention and treatment. Zhejiang. Zhejiang University School of Medicine, 2020.
8. Jeffrey Kahn., Johns Hopkins, Project on Ethics and Governance of Digital Contact Tracing Technologies. JHU Press, 2020.
9. Pia MacDonald. Methods in Field Epidemiology, Jones & Bartlett Publishers.

¹⁵ <https://www.nature.com/articles/d41586-020-01514-2#ref-CR2>

10. <https://www.sciencemag.org/news/2020/05/countries-around-world-are-rolling-out-contact-tracing-apps-contain-coronavirus-how>
11. BlueTrace: A privacy-preserving protocol for community-driven contact tracing across borders Jason Bay, Joel Kek, Alvin Tan, Chai Sheng Hau, Lai Yongquan, Janice Tan, Tang Anh Quy Government Technology Agency Singapore, 2020.
12. Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните), *OB L 119, 4.5.2016г.*
13. Digital contact tracing: comparing the capabilities of centralised and decentralised data architectures to effectively suppress the COVID-19 epidemic whilst maximising freedom of movement and maintaining privacy. Christophe Fraser, Lucie Abeler-Dörner, Luca Ferretti, Michael Parker, Michelle Kendall, David Bonsall, Big Data Institute, Li Ka Shing Centre for Health Information and Discovery, University of Oxford, Oxford, UK, Wellcome Centre for Ethics and the Humanities and Ethox Centre, University of Oxford, UK, 2020.
14. <https://www.businessinsider.com/coronavirus-south-korea-tech-contact-tracing-testing-fight-covid-19-2020-5>
15. Americans perceptions of privacy and surveillance in the covid-19 pandemic, Baobao Zhang, Sarah Kreps and Nina McMurry, Department of Political Science, Massachusetts Institute of Technology, Department of Government, Cornell University, 2020.